

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Bluswatervoorziening
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van bestuurscommissie Veiligheid
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. Sluiter
Auteur	Dhr. Kleinhuis
Bijlagen	1. Rapport project Bluswatervoorziening 2. Samenvatting
Vergaderdatum	20 juni 2019
Agendapunt	9
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	Alle brandweerafdelingen / bedrijfsvoering – Financiën
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit
<p>De bestuurscommissie Veiligheid besluit om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het beschreven kader met normen voor bluswatervoorziening vast te stellen 2. Kennis te nemen van de toetsing van de bestaande situatie aan de normen met de conclusie dat sprake is van een robuust kwaliteitsniveau voor bluswatervoorziening 3. Voor de restrisico's in te zetten op verbetering binnen de bestaande budgettaire kaders zoals omschreven in het actieprogramma 4. De uitkomsten van het project te delen met de sleutelactoren (ic gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens, LTO Noord, natuurbeheerders/terrein beherende organisaties) en hun te verzoeken hun medewerking aan de uitvoering van het actieprogramma te verlenen.

<p>Inleiding</p> <p>In de afgelopen jaren heeft een aantal incidenten aanleiding gegeven tot vragen over bluswatervoorziening. De bestuurscommissie Veiligheid van Veiligheidsregio Fryslân wilde daarom meer inzicht in de bestaande situatie en in de behoefte aan bluswater om zo te bekijken of en welke maatregelen noodzakelijk zijn. Na de eerste verkenning tijdens de werkconferentie heeft de bestuurscommissie in juni 2018 Brandweer Fryslân de volgende opdracht gegeven:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Ontwikkel een helder kader voor het bepalen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân. b. Betrek daarbij interne en externe stakeholders c. Ga uit van de maatschappelijk best passende oplossingen. <p>Voor de uitvoering van het project heeft de bestuurscommissie als kaders gesteld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stem af op landelijke ontwikkelingen, zoek aansluiting bij de herziening van de landelijke handreiking. • Zorg dat de aanpak maatschappelijk gedragen wordt, niet ieder risico is af te dekken, er is een gezonde balans nodig tussen het terugdringen van risico's en de daarvoor te leveren inspanningen (waaronder financieel) die daarvoor nodig zijn.

- **Ga uit van bestaand budget:** terugdringing van risico's (voor zover niet de verantwoordelijkheid van derden) vindt plaats binnen de beschikbare budgetten van respectievelijk gemeenten en Brandweer Fryslân.

Behalve risico-acceptatie is samenwerking tussen partijen nodig. Bluswater is namelijk niet alleen van de brandweer, in tegendeel. Er zijn veel verschillende partijen - vanuit eigen verantwoordelijkheden - betrokken bij het realiseren en in stand houden van adequate bluswatervoorziening. Het project is vanuit gedeelde zorg en verantwoordelijkheid opgezet met verschillende actoren. Naast de brandweer zijn gemeenten, Vitens, Wetterskip Fryslân, LTO Noord en de natuurbeheerders (de zogeheten terreinbeherende organisatie via Staatsbosbeheer) betrokken bij het project. De multidisciplinaire deelname is op alle niveaus van het project verankerd: werkgroepen, projectgroep en regiegroep. De projectgroep draagt verantwoordelijkheid voor de voortgang binnen het project, de regiegroep heeft een klankbordrol voor aanpak, beoordeling van de bevindingen en de keuze van oplossingsrichtingen.

Het project heeft zich enerzijds gericht op het inzichtelijk maken van rollen, taken en verantwoordelijkheden van en samenwerkingsmogelijkheden tussen actoren en anderzijds op het in beeld brengen van de behoefte aan bluswater, de beschikbaarheid daarvan en de aanpak van aandachtspunten.

Normenkader bluswaterbehoefte (hoofdstuk 5)

Voor het bepalen van de bluswaterbehoefte is op basis van algemeen aanvaarde modellen (gerelateerd aan de landelijke handreiking) voor negen gebouw/gebiedscategorieën uitgewerkt hoeveel bluswater nodig is voor respectievelijk het blussen en het voorkomen van uitbreiding naar omliggende gebouwen. De brandweer zet bij brandbestrijding in op continuïteit van blussing, de blussing start met de inhoud van de tankautospuit. Uit landelijke gegevens blijkt dat 95% van de branden met de inhoud van één of twee tankautosputten is te blussen. Bij 5% van de 450 gebouwbranden (in Fryslân 22-25 objectbranden per jaar) is extern bluswater nodig. In principe is in het begin van de blussing een externe aanvoer van 60 m³ per uur toereikend, naarmate een brand escaleert zijn grotere hoeveelheden water nodig. Dit geldt met name bij agrarische bebouwing en industriële objecten. Vanwege het hoge risico op escalatie zijn voor oude gebouwen/centrumgebieden en bij natuurbranden al in het beginstadium grote hoeveelheden water nodig. Voor alle categorieën zijn de streefwaarden onderbouwd vastgelegd (hoofdstuk 5).

Beschikbaarheid van bluswater en risico's (hoofdstuk 7)

Continuïteit van bluswateraanvoer betekent dat een tankautospuit zo snel mogelijk op een externe bron (brandkraan, open water, voeding door waterwagen) moet kunnen aansluiten. Op basis van de beschikbare gegevens is vastgesteld dat circa 84% van de gebouwen in Fryslân een brandkraan in de nabijheid heeft. Daarnaast kan bij 6% van de gebouwen snel afgelegd worden op open water. Hiermee beschikt 90% van de gebouwen over nabij extern bluswater. De nu beschikbare waterwagens dragen nog circa 4% bij; de waterwagens hebben niet continu water beschikbaar, maar kunnen wel een belangrijke aanvulling zijn voor afdoende brandbestrijding.

Met deze bronnen is er binnen het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân een robuuste dekking van de bluswatervoorziening voor gebouwen. De verwachting is dat er bij 1-3 branden (van de 450 gebouwbranden) per jaar een knelpunt met bluswater kan ontstaan. Het aantal objectbranden waarbij bluswater een knelpunt vormt zal dus beperkt zijn.

Bij circa 10% van de gebouwen in Fryslân voldoet de bluswatervoorziening niet aan de streefwaarden. Om meer zicht te krijgen op de risico's is aan de hand van de gebouw/gebiedscategorieën is een analyse gemaakt van risico's, waarbij ook is onderzocht waar de risico's zich kunnen voordoen. Daarnaast is gekeken naar de dekking van de zogeheten WTS-1000. Dit is het grootwatertransport waarvan de spreiding is opgenomen in het Dekkingsplan 2.0. en dat binnen één uur na alarmering inzet gereed is (dekkingspercentage 80% van het verzorgingsgebied). Er kan een stapeling van risico's ontstaan bij een beperkte bluswatervoorziening in combinatie met een langere aanrij/opbouwtijd van WTS-1000.

De conclusie is dat bij agrarische bebouwing en industriële objecten knelpunten met bluswater kunnen ontstaan. Dit geldt ook voor woningen in het buitengebied, daar zijn de escalatierisico's echter minder groot (solitaire ligging). Bijzondere aandacht vragen de natuurgebieden. In tijden van droogte en warmte

is het risico op brand hier groot, terwijl er weinig bluswater beschikbaar is. Er zijn met name risico's waar sprake is van kwetsbare bebouwing en recreatieterreinen in de natuurgebieden.

De beperkte aanwezigheid van bluswater (zowel externe bronnen als WTS-1000) doet zich vooral voor in het noorden van Fryslân, de zuidkant van de IJsselmeerkust, de zuidoosthoek en de Waddeneilanden. In de laatste drie gebieden is ook sprake van zogeheten droge natuurgebieden, waar een verhoogd risico op natuurbrand kan zijn.

Het is wenselijk de beschreven restrisico's terug te dringen.

Invulling van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid (hoofdstuk 2 en 8)

Bij bluswatervoorziening zijn verschillende actoren betrokken met ieder eigen verantwoordelijkheden en verplichtingen, onderlinge samenwerking is nodig om te kunnen voorzien in adequate bluswatervoorziening. De rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn gezamenlijk verkend en beschreven, zodat de actoren op basis van samenwerking invulling kunnen geven aan het optimaliseren van de bluswatervoorziening in Fryslân. Eigenaren (waaronder eigenaren van natuurgebieden), gemeenten en brandweer hebben hierin een centrale rol. De waterleveranciers Vitens en het Wetterskip Fryslân faciliteren de beschikbaarheid van bluswater. Brancheorganisaties zoals LTO Noord, VNO-NCW en lokale ondernemersverenigingen kunnen een ondersteunende rol hebben bij de risicobewustwording van eigenaren en de concretisering van de eigen verantwoordelijkheid door eigenaren.

Het optimaliseren van de bluswatervoorziening richt zich op het in standhouden van de bestaande robuuste bluswatervoorziening en het terugdringen van restrisico's. De optimalisering is te realiseren door een combinatie van drie sporen:

- generieke aanpak (goed houden wat goed is, blijvend verbeteren van samenwerking),
- categoriegerichte aanpak (op basis van mogelijke risico's specifieke aandacht voor een aantal gebouw/gebiedscategorieën) en
- repressieve aanpak (aanpassing alarmering, spreiding/inzet waterwagens, gebruik motorspuitaanhangers).

De bestaande budgettaire kaders zijn leidend en er wordt zoveel mogelijk aangehaakt bij bestaande initiatieven en lopende projecten zoals 'Gebiedsgerichte aanpak natuurbranden' en 'Project Brandveilige veestallen in Fryslân'.

Actieprogramma (hoofdstuk 9)

De drie sporen zijn uitgewerkt in het actieprogramma. Dit gaat uit van de bestaande robuuste bluswatervoorziening en zet in op het bewaken van het bestaande kwaliteitsniveau en het terugdringen van restrisico's. Volledige risicoafdekking is niet realiseerbaar, optimalisering biedt veel kansen. Voor blijvende restrisico's wordt ingezet op risicobewustwording, voorlichting en het stimuleren en ondersteunen van eigenaarschap. De drie sporen (generiek, categoriegebonden en repressief) zijn uitgewerkt in concrete, haalbare en met elkaar samenhangende maatregelen.

Per gemeente is in beeld gebracht welke maatregelen daar ingezet worden.

Proces

Het beeld wordt nog verder aangevuld met lokale informatie die beschikbaar is bij lokale brandweerposten, dit geeft zicht op voorzieningen die nu nog niet in beeld zijn en/of op specifieke knelpunten. De uitkomsten worden betrokken bij het actieprogramma.

De afgelopen periode zijn verder de gemeenteraden, de gemeentesecretarissen en de AOV'ers geïnformeerd over het project, de voorlopige uitkomsten en het voorgestelde actieprogramma op hoofdlijnen.

Beoogd effect

Bepalen, optimaliseren en borgen van adequate bluswatervoorziening en het zo in stand houden / vergroten van veiligheid in Fryslân. Uitgangspunt is de gedeelde verantwoordelijkheid en zorg die

invulling krijgt door samenwerking tussen (externe) sleutelactoren.

Argumenten

- 1.1. Het normatief kader voor bluswatervoorziening geeft houvast voor het bepalen en borgen van het kwaliteitsniveau voor bluswatervoorziening
- 1.2. Het normatief kader maakt beoordeling van de bestaande situatie mogelijk
- 1.3. Het normatief kader biedt de repressie een handreiking voor het verder ontwikkelen van inzetacties en vakmanschap
- 2.1. De analyse van de bestaande situatie maakt inzichtelijk waar de bluswatervoorziening voldoende is en waar aandachtspunten zijn
- 2.2. In Fryslân is een goede, echter geen 100% afdekking; de analyse biedt inzicht in plaats en omvang van de risico's
- 3.1. Het actieprogramma omvat maatregelen gericht op het in stand houden van het bestaande kwaliteitsniveau en het verder verbeteren daarvan
- 3.2. Optimalisering kan binnen de bestaande budgettaire kaders, de risico's vragen geen rigoureuze wijzigingen van de bestaande voorzieningen en bijbehorende budgetten.
- 4.1. Vanwege de verdeling van verantwoordelijkheden is verbetering alleen mogelijk op basis van medewerking en samenwerking
- 4.2. De betrokken actoren ervaren een gezamenlijke verantwoordelijkheid en zijn bereid hier aan mee te werken

Kanttekeningen/risico's

- 2.1. De betrokken actoren moeten bereid zijn het normenkader te accepteren en in te zetten bij de realisatie van voorzieningen op dat niveau
- 2.2. Het normenkader is theoretisch, de praktijk kan afwijken; mits binnen redelijke grenzen kan de brandweer op basis van kennis en vakmanschap situationeel effectief handelen in afwijkende situaties
- 2.1. De inventarisatie van de bestaande situatie is theoretisch en nog niet volledig; de inventarisatie geeft een goed indicatief beeld dat wordt herkend door beroepsbrandweer en lokale posten, aanvulling vanuit de praktijk vindt nog plaats.
- 3.1. Volledige risicoafdekking is niet mogelijk binnen de budgettaire kaders; naast repressieve maatregelen wordt ook sterk in gezet op risicobewustwording met als doel voorkomen en beperken
- 4.1. De handelingsmogelijkheden van sommige actoren zijn beperkt; juist door samenwerking en gezamenlijke aanpak zijn verbeteringen te realiseren.

Financiële consequenties

De maatregelen worden gerealiseerd binnen de bestaande budgettaire kaders.
Voor maatregelen met betrekking tot natuurbrandbeheersing vindt separate besluitvorming plaats als onderdeel van het lopende project.

Vervolgaanpak/uitvoering

Na instemming van de bestuurscommissie Veiligheid wordt gestart met de uitvoering van het maatregelenplan. Waar mogelijk wordt aangehaakt bij al bestaande initiatieven zoals het project Stalbranden en de gebiedsgerichte aanpak Natuurbrandbeheersing. De verschillende onderdelen worden aan de hand van de prioriteitstelling opgepakt, per onderdeel is aangegeven wie welke rol heeft. Uitvoering vraagt goede samenwerking tussen actoren, daarom blijft de bestaande structuur van projectgroep en regiegroep gehandhaafd voor de duur van de uitvoering van het actieprogramma.

Communicatie

Communicatie extern geschiedt op de reguliere wijze als onderdeel van de communicatie naar aanleiding van de Bestuurscommissie Veiligheid. Voor Brandweer intern wordt een Nieuwsbrief opgesteld. Communicatie is aangesloten in het project.

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**